

pismo

Rekla si mi kada mi pišeš
Ne kucaj sve reči mašinom
Dodaj jedan red svojom rukom
Jednu reč jednu sitnicu ništa veliko
Da da da da da da da da da da

A ipak moja mašina remington je lepa
Mnogo je volim i lepo na njoj radim
Moj list je čist i jasan
Odmah se vidi da sam ja kucao

Ima belina koje samo ja umem da ostavim
Pogledaj moju stranicu kako lepo izgleda
Ali da bih te obradovao dodajem mastilom
Nekoliko reči
I jednu veliku mrlju
Da ih ne bi mogla pročitati

mesečina

Ljuljamo se na brodu ljuljamo
Mesec mesec slika krugove na vodi
A na nebu krugove opisuje jartob
I svojim prstom obeležava sve zvezde
Mlada Argentinka naslonjena na ogradu palube
Sanjari o Parizu posmatrajući svetiljke koje
obeležavaju obalu Francuske
Sanja o Parizu koji je jedva upoznala i za kojim
već žali

Ova svetla što se okreću nepomično dvostruka
šarena isprekidana podsećaju je na ona
koja je videla kroz prozor hotela na
Bulevarima i obećavaju joj da će se brzo
vratiti

Ona sanja da se uskoro vrati u Francusku i da živi
u Parizu
Kucanje moje mašine smeta joj da dovede taj san
do kraja

Moja lepa pisaca mašina koja zvoni pri kraju svakog
reda i koja je brza kao džez

Moja lepa pisaca mašina koja mi ne dopušta da
sanjarim

ni na levoj ni na desnoj strani palube
I koja me goni da sledim do kraja jednu misao
Moju misao

lepša si od neba i mora

Kada se voli treba otputovati
Napusti svoju ženu svoje dete
Napusti prijatelja napusti prijateljicu
Napusti ljubavnicu napusti ljubavnicu
Kada se voli treba otputovati

Svet je pun crnaca i crkinja
Zena ljudi ljudi žena
Pogledaj na sve trgovine
Na ova kola na ovog čoveka
Na ovu ženu na ova kola
I na svu lepu robu što se prodaje

Ima vazduha ima vetra
Planina vode neba zemlje
Dece životinja
Biljaka uglja zemlje

Nauči da prodaješ da kupuješ da preprodaješ
Daj i uzimaj daj i uzimaj
Ako se voli mora se umeti
Pevati trčati jesti piti
Zviždati
I treba naučiti raditi

Kada voliš treba da odeš
Ne roni suze kada se smešiš
Ne sakrivaj se između grudi
Ođahni kreći se putuj odlazi

Kupam se i gledam
Vidim usta koja poznajem
Ruku nogu oko
Kupam se i gledam

Ceo svet je još s nama
Život je pun čudesnih stvari
Izlazim iz apoteke
Sišao sam pravo s vage
Imam svojih 80 kilograma
Volim te

Preveo s francuskog Petar VUJICIC

(Blez Sandrar je bio čudan čovek! Njega bi mogli nazvati romantičarskim avanturistom, kad reč avanturist ne bi izgubila svoje pravo značenje. Sin Škotlandanina i Švajcarčinje, odličan francuski pesnik koji je uticao na Gijoma Apolinera, čovek koji je upoznao sve profesije i prošao ceo svet, Sandrar je bio kvasac svog pokoljenja. Kada mu je bilo šesnaest godina, otputovao je u Rusiju, a zatim u Kinu i Indiju, ponovo se vratio u Rusiju, a onda otputovao u Ameriku i Kanadu. Bio je dobrovoljac u Legiji stranaca i u ratu izgubio desnu ruku. Boravio je u Argentini, Braziliji i Paragvaju. Bio je livac u Peking, lutajući žongler u Francuskoj, sa Abelom Gansom snimao je film „Točak“, kupovao u Persiji tirkiz, bavio se pčelarstvom, radio kao traktorista, napisao knjigu o Rimskom-Korsakovu. Nikada ga nisam video prazne duše, uplaženog ili u oćajanju.)
Ilija ERENBURG

AUGUST PUTAR I

Okakao mi se čini da nešto znam, očekivanje mi je, svejedno kada i gdje, uvijek bilo ravno smrti, ili jednom strašnom, neizbežnom porazu, koji se nikada nije mogao ni valjano predvidjeti ni vješto izbjeći.

Kažem tako, a mislim, duboko u sebi, zaspalom sjenkom svojom: zaobići ili preskočiti, jer: bježeći nekuda, o bijegu nekome, makar i najnaivnijem, sanjati — značilo je samo zatrpavati pijeskom i zemljom i onako zamukla i zajažena usta. Ta puka i pusta riječ: bijeg! Nije li sestra, nije li najslabija vitkom stablu čempresa za koje ludaci, često, vjeruju da hrli prema suncu, i da će ga jednom taknuti svojim suviše gordim vrhom i izbiti mu na drugu stranu kao da je koplje.

Trinaesti je dan kako očekujem, kako znam da nemam šta očekivati, a ipak, kao za inat i kao uprkos svemu, moramo zaogrtači svoje uzaludno srce u šaku i slušati mu ne: bilo ili šapat, već zapovijest: čekaj — čekaj!

Posljednja i jedina želja mi je bila da se sve ovo okonča i posvršava što je moguće brže, da se račun izravna i da se priča o meni i oko mene zatrpa u arhivski podrum a moje, ili mrtvo ili živo, tijelo u iloviti. Šta ima da se odugovlači i rasteže. Ta to je još manje ljudski, ako uopšte ja mogu i smijem da upotrijebim takvu riječ.

Rekao sam sasvim jasno i dovoljno iskreno: ne nalazim za potrebno da se žalim. Čak sam još u početku cijelog prestresa predlagao da se sa mnom postupi i završi što je moguće jednostavnije i hitnije, budući sam u prvom susretu s isljednikom priznao, kao da mu se udvaram, sve što je od mene tražio. I čemu sve ovo onda? Zar toliko treba čekati da se neko, najzad već jednom, smiluje Augustu Putaru, da zaklopom ključem u bravi, pogleda me žalosno i prezirivo, i kaže: spremite se, gotovo je!

Ako ništa naročito ne osjećam — to ni mi ne baš toliko zbunjuje, ni me uzbuđuje, jer nisam nikad ni bio mnogo drugačiji, ali činjenica da ništa ne vidim, ni u sebi ni oko sebe, a o nekud, kao zalutala puščana zrna, dolaze u naletima izgubljeni, isprekidani, izlomljeni, i nerazgovjetni glasovi, i kidišu mi ne samo na bubnu opnu, nego me osipaju i peku po cijelom tijelu, kao da sam se našao na vjetrometini pod udarom vrele pješčane kiše — govori o potpunom klonuću.

I još gore. Mrtav sam. I, kako su me, nevješto i neoprezno, zakopali u poroznu zemlju, jauri, gundanje, metez, psovke, galama i sva ostala šikljanja koje su navirala odozdo poput gejzirske mlazave, potkopala su i okrunila i onako slablašne naslage i slojeve zemlje oko mog groznog leša, koji je i u utrobi memle i tame nastavio da se čudno ponaša i ubrzo sam se našao na groblju mravinjaka gdje su u jednoj nebulozni i zastrašujućem neredu hodali, motali se, skakutali, vitlali se, lajali, kleli, pjevušili, raščerečeni, ishlapljeni i izobličeni ljudski udovi, kosturi i duše

u vidu plamena, krastavih žaba i olinjalih, žgoljavih ptica pretučenih nogu i polomljenih krila.

Drži me taj ropac, tresse me ta groznica, muči me to priviđenje, dok u moju zatvorsku sobu, dok u moj mrtvački sanduk dopiru odnekud spolja glasovi i povici, zbrčkani i zapleteni kao gužve, i kao da me ti vjesnici života, iz koga sam izbrisao, goličaju i opominju da ta moja kuća, ta moja lada s mojim mrtvim tijelom, koje je još u predjelu života samo zato što postoji i što uvijek mora postojati nekakvo blesavo čekanje, plovi sama i usamljena kao i ona na beskrajnju pučini beznadne i surove morske površine.

Samo sam jednom, još dok sam sanjao oblake — ne ovo što mi se desilo, imao priliku da kažem „dobar dan“ advokatu i da mu prilikom ruku. I odmah sam rekao: ne. I tad i uvijek. Rekao sam to i onda kad su me službeno obavijestili da se bez njega proces ne može održati, da nekoga moram izabrati. Nije se uvažila ni moja dovoljno obrazložena intervencija: siromašan sam, a inače nemam nikog, pa čak sumnjam da bi se i bilo ko od bližnjih zauzeo za tu moju stvar. Međutim, oni koji su bdjeli nada mnom i koji su se nadali da će, osvetljujući moj slučaj, skočiti za jednu stepenicu, odgovorili su hladno i bez uzrujavanja: pa u redu, onda ćemo ga odrediti mi sami. Po službenoj dužnosti.

Po službenoj dužnosti! — tako je neukusno zalupio vratima moj advokat kad sam ga prostrijelio pogledom i rekao: ne, neću se žaliti. Ja sam htio da bar u nečemu budem dostojan i da bar na kraju sačuvam koju mrvu dostojanstva, bez obzira kako to nekome u takvoj situaciji izgledalo. Htio sam očuvati ravnodušnost i prezir, te dvije svoje tračnice po kojima sam klizio u život u, kako i zašto — sad nije toliko ni važno. Ali: advokatu! odvratni stvor. (I ne samo to. Sve više mi pada na pamet, sve više mi razbija i ono jedno zрно sna i onespokojava me sudbina Vlahutina Gundulovića, kojoj su advokati dali pečat i krunu. Taj osudjenik nije ni pred samu smrt prestajao isticati kako vodi porijeklo iz stare dubrovačke loze koja je dala čuvenog pjesnika, ali je neuka i nesmotrena ruka nekog pisara i svećenika učinila mali poremećaj u prezimenu, pa je jedno vrijeme ono Gundulović bilo kao danićak dok najzad, konačno, nije postalo pravo prezime. Vlahutinove roditelje prali je zla kob u radjanju djece: jedan za drugim. Živeći svega po nekoliko godina, umrlo mu je šest sinova; svi su bili tanki, visoki, i sve ih je smrt odnosila oko podne, usred bijela dana, po mesnosnoj žegi. I, tada se počelo vjerovati i tvrditi: ubija ih sunce! Sunce je krvnik za obitelj Gundulovića.)

I, bojeći se svega i svašta i vjerujući da je to sunce zaista pravi i jedini uzrok njihovoj nesreći, roditelji su sedmom djetetu odlučili dati ime Vlaho, jer ono je, govorio im je svako, spasavalo, vijekovima, Dubrovnik od većih i strašnijih udesa i nesreća no što je i sunce.

ZIVOJIN TURINSKI veliki inicijal



